

ADI1 - ORIENTACIONS:

Atenció a la diversitat

Fase 1: Fase inicial. Oportunitat a la diversitat
Durada orientativa de la fase: 4 hores

Situem-nos!

"La inclusió és un procés sense fi que cerca maneres més eficaces de respondre a la diversitat present en l'alumnat." Mel Ainscow

Un dels objectius més destacables de l'educació és garantir que tot l'alumnat, independentment de les seves condicions i característiques personals, desenvolupi el màxim possible les seves capacitats.

Avançar cap a escoles per a tothom, implica que tot l'alumnat pugui participar i aprendre en els mateixos entorns escolars i obtingui una resposta ajustada a les seves singulars necessitats. És un procés de millora constant en el que s'hi ha d'involucrar tota la comunitat educativa.

Viure la diferència com un factor positiu i cercar formes cada cop més adequades de respondre a la diversitat, reduint les barreres que troben alguns alumnes per aprendre, és un repte que ens implica a tots.

En aquesta primera fase compartirem les possibilitats i els reptes que planteja la diversitat present a les nostres aules, basant-nos en la reflexió sobre la nostra tasca diària al centre i en la interacció entre els educadors. Perquè, només des del diàleg i el respecte, s'aconsegueixen avenços que milloren tant la nostra tasca professional com l'educació dels nostres infants.

Objectius

- Explicitar les creences imperants en el centre sobre l'atenció a la diversitat com a punt de partida per crear una cultura comuna i compartida per tothom.
- Precisar, de forma col·lectiva, en quin punt es troba el centre (l'equip docent) en relació a la finalitat de l'itinerari: impulsar canvis per augmentar les oportunitats de tot l'alumnat.

Què farem?

Comencem la fase inicial amb una activitat en petit grup on cada docent, partint del visionat d'un vídeo o de la lectura d'un article, ha de participar en l'elaboració d'un concepte comú sobre la diversitat.

Per acabar, realitzarem un diagnòstic de la pràctica al nostre centre sobre promoure canvis per donar oportunitats a tothom, que ens servirà de punt de partida.

Activitats

- Activitat 1: Compartim expectatives
- Activitat 2: Sobre la diversitat
- Activitat 3: El nostre punt de partida
- Activitat 4: Preparant-nos per a planificar

ORIENTACIONS PER A LA COORDINACIÓ

Fase 1: Orientacions per a la coordinació

Els materials d'aquesta formació interna de centre pretenen, en aquesta primera fase, ajudar a l'equip docent implicat a copsar totes les dimensions (crear **cultures**, generar **polítiques** i desenvolupar **pràctiques** que comporta tenir en compte la diversitat amb un enfocament inclusiu.

La idea és, abans de res, definir un marc de referència sobre el què implica aquest enfocament, per definir les múltiples línies de treball que suposa. Amb temps, més enllà d'aquesta primera acció formativa, si el centre ho creu convenient podrà anar desenvolupant les diferents dimensions a considerar per esdevenir un centre inclusiu.

És per això que cal aclarir, des del primer moment, que la formació que ara presentem només podrà aprofundir en una dimensió determinada, **Desenvolupar pràctiques inclusives**, en un àmbit concret, l'**Aula**.

"La inclusió comença a partir del reconeixement de les diferències que hi ha entre els estudiants. L'avenç progressiu de l'educació inclusiva en l'ensenyament i l'aprenentatge respecta aquestes diferències i es construeix a partir d'elles. Això implica canvis profunds en el que passa a les aules, a les sales de professors, als patis i en les relacions amb les famílies. Per incloure qualsevol infant o jove hem d'estar interessats en tota la seva persona. És possible que això s'oblidi quan la inclusió se centra en un únic aspecte de l'estudiant, com és una disminució o la necessitat dels nouvinguts d'aprendre una llengua de comunicació. Les pressions d'exclusió poden originar-se en les condicions personals o poden sorgir perquè el currículum no té en compte els interessos de l'alumnat."

Tony Booth i Mel Ainscow [Índex per a la Inclusió](#)

Per parlar de diversitat a qualsevol col·lectiu, i encara més si es tracta de professionals de l'educació, es fa necessari verbalitzar que entén cadascú per aquest concepte i evidenciar les coincidències per establir-ne un **llenguatge comú**. Com a pas previ, a qualsevol actuació a nivell de centre, cal analitzar tant les **creences** personals com les col·lectives sobre la diversitat per precisar en quin punt es troba l'equip docent. Així doncs, la finalitat principal d'aquesta primera fase és aportar elements de reflexió per identificar el **punt de partida** del centre en relació a la finalitat de la formació, **impulsar canvis per augmentar les oportunitats de tots els alumnes**.

Per contrastar els **conceptes clau** associats a la inclusió (**barreres a l'aprenentatge i a la participació, suports...**) podeu suggerir la consulta del [material del curs "Inclusió educativa i estratègies de treball a l'aula" \(Ateneu\)](#).

El terme "disseny universal per a l'aprenentatge" (DUA), desenvolupat pel *National Center on Universal Design for Learning* (veure <http://www.cast.org>) s'ha anat concretant en un conjunt de recomanacions als professionals de l'educació, uns principis per a la planificació i el desenvolupament del currículum que ofereixin a totes les persones igualtat d'oportunitats per aprendre.

(Veure també <http://blocs.xtec.cat/mobilsperrlainclusio/disseny-universal-per-a-laprenentatge/>)

Es tracta d'un enfocament flexible i ajustable a cada perfil personal, que permeti fixar objectius d'ensenyament i utilitzi mètodes, materials i sistemes d'avaluació que funcionin per a tothom.

Amb les aportacions de la neurociència s'han obert grans expectatives per a la intervenció educativa en evidenciar la plasticitat cerebral, la capacitat que mostra el cervell per a modificar estructures en funció de les experiències, i la gran varietat d'habilitats, necessitats i interessos que presenten les persones. Els "estils d'aprenentatge" són tan variats i únics en cada persona com l'ADN o les empremtes dactilars. Aquestes dues propietats, la singularitat i la plasticitat del cervell humà, determinen significativament qualsevol acció educativa.

Desmuntat el "mitjà de la mitjana imaginària" (Vídeo de l'Activitat 4 Fase 1) o, si voleu, de la "falsa homogeneïtat" (PUJOLÀS, P., 9 idees clave: el aprendizaje cooperativo, Ed. Graó Barcelona, 2008) el DUA proposa un plantejament obert del currículum pensant en la diversitat des de l'inici, des del disseny de la situació d'aprenentatge.

Els investigadors del *National Center on Universal Design for Learning* parlen de que per a l'aprenentatge tres xarxes cerebrals primàries entren en joc:

- Les de reconeixement: què aprendre
- Les estratègiques: com aprendre
- I les afectives: per què aprendre

Aquestes xarxes que, a grans trets, es localitzen en zones diferenciades del cervell, i que cal activar de múltiples maneres per oferir la màxima variabilitat de processos d'aprenentatge per tal que cada persona aconsegueixi el propi. Aquesta "distribució" els va portar a desenvolupar tres principis bàsics d'actuació:

- Presentar la informació i el contingut de diferents maneres (què = representació)
- Diferenciar les formes en què els estudiants poden expressar el que saben (com = expressió i acció)
- Estimular l'interès i la motivació per a l'aprenentatge (per què = compromís)

Pautes del Disseny universal per a l'aprenentatge (DUA)		
I. Proporcionar múltiples maneres de representació	II. Proporcionar múltiples maneres per a l'acció i l'expressió	III. Proporcionar múltiples maneres de comprometre's
<p>Pauta 1. Proporcionar diverses opcions per a la percepció</p> <p>1.1. Oferir opcions que permetin personalitzar la presentació del contingut</p> <p>1.2. Oferir alternatives a la informació auditiva</p> <p>1.3. Oferir alternatives a la informació visual</p>	<p>Pauta 4. Proporcionar diverses opcions per a la interacció física</p> <p>4.1. Proporcionar diversos mètodes de resposta i navegació</p> <p>4.2. Assegurar l'accessibilitat de les eines i les tecnologies de suport</p>	<p>Pauta 7. Proporcionar oportunitats per a generar interès</p> <p>7.1. Fomentar l'elecció individual i l'autonomia</p> <p>7.2. Potenciar la rellevància, el valor i l'autenticitat de la informació i les activitats</p> <p>7.3. Minimitzar les causes que generen inseguretats i les distraccions</p>
<p>Pauta 2. Oferir diverses opcions de llenguatge, expressions matemàtiques i símbols</p> <p>2.1. Clarificar el vocabulari i els símbols</p> <p>2.2. Explicar la sintaxi i l'estructura dels elements presentats</p> <p>2.3. Proporcionar ajudes per interpretar el text, la notació matemàtica i els símbols</p> <p>2.4. Promoure la comprensió dels continguts a través de diverses llengües i llenguatges</p> <p>2.5. Proporcionar alternatives al text a través de diversos mitjans (imatge, vídeo, so...)</p>	<p>Pauta 5. Oferir diverses opcions per a l'expressió i la comunicació</p> <p>5.1. Utilitzar múltiples mitjans per garantir la comunicació</p> <p>5.2. Utilitzar diverses eines per a la construcció i la composició</p> <p>5.3. Oferir diversos nivells de suport per tal de desenvolupar la pràctica</p>	<p>Pauta 8. Donar opcions per mantenir l'esforç i la persistència</p> <p>8.1. Ressaltar la importància dels objectius</p> <p>8.2. Variar el nivell de dificultat dels recursos que s'ofereixen per aconseguir els reptes</p> <p>8.3. Impulsar la col·laboració i la comunicació</p> <p>8.4. Incrementar els comentaris per afavorir la motivació i l'esforç necessari per seguir aprenent</p>
<p>Pauta 3. Proporcionar opcions per a la comprensió</p> <p>3.1. Activar els coneixements previs</p> <p>3.2. Posar de relleu patrons, característiques fonamentals, idees principals i relacions entre idees</p> <p>3.3. Guiar el processament d'informació, la visualització i la manipulació, proporcionant estratègies de pensament i d'acció</p> <p>3.4. Potenciar la transferència i la generalització dels aprenentatges</p>	<p>Pauta 6. Proporcionar diverses opcions per a les funcions executives</p> <p>6.1. Donar suport perquè l'alumne estableixi de manera realista els propis objectius</p> <p>6.2. Ajudar en la planificació i el desenvolupament d'estratègies</p> <p>6.3. Proporcionar recursos i estratègies per gestionar la informació</p> <p>6.4. Oferir instruments per evidenciar el progrés i la capacitat per autoavaluar-se.</p>	<p>Pauta 9. Donar opcions d'autoregulació</p> <p>9.1. Promoure expectatives i creences que fomentin la motivació</p> <p>9.2. Facilitar estratègies i habilitats de superació i d'autoregulació emocional</p> <p>9.3. Desenvolupar la reflexió en relació al propi progrés i l'autoavaluació</p>
Alumnes informats i amb recursos	Alumnes amb estratègies per assolir els objectius	Alumnes motivats i amb iniciativa